

Vereniging voor Zoogdierkunde
en Zoogdierbescherming

Kleine zoogdierinventarisatie van de Vechtstreek

De Veenderij, vangplek van de melanistische dwergmuis, foto Jan Buys.

Kleine zoogdierinventarisatie van de Vechtstreek

Jan Piet Bekker
Peter van der Linden

Uitgave
VZZ Veldwerkgroep
Noord-Hollandse Zoogdierstudiegroep (NOZOS)

december 2003
Hilversum

INHOUD

1.	Inleiding	7
2.	Gebiedsbeschrijving	8
3.	Methoden	9
4.	Resultaten	12
5.	Discussie en aanbevelingen	16
6.	Literatuur	17

1. Inleiding

De Vechtstreek is voor de kleine zoogdieren een zeer interessant gebied. Sinds het begin van de jaren tachtig van de twintigste eeuw is in dit gebied betrekkelijk weinig onderzoek gedaan naar deze diersoorten. Wel heeft de provincie Noord-Holland in de negentiger jaren het toenmalig Noord-Hollandse deel van de Vechtstreek laten onderzoeken. Dat was de reden waarom de NOZOS een herfstkamp hield in het Noord-Hollandse deel (incl. Loosdrecht) van de Vechtstreek en de VWG-VZZ veertien dagen later een inventarisatiekamp hield in het Utrechtse deel. Voor de beide organisaties vormde beide onderzoeken aanleiding om één verslag uit te brengen. De voor kleine zoogdieren interessante delen van de Vechtstreek bestaan in hoofdzaak uit laagveenmoerassen, venen, natte graslanden en diverse ruigtkruiden- en zoomvegetaties.

Het onderzoeksgebied in de Vechtstreek omvat de navolgende, aansluitende uurhokken: 31-17, 31-18, 31-27, 31-28, 31-35, 31-36, 31-37 en 31-38 (zie kaart 1). Het kamp van de NOZOS werd gehouden van 12 oktober 2001 tot en met 14 oktober 2001 met het Fort Kijkuit als basis. Van 26 oktober 2001 tot en met 28 oktober 2001 vond het herfstkamp van de VWG-VZZ plaats met het Fort Nieuwersluis als uitvalsbasis.

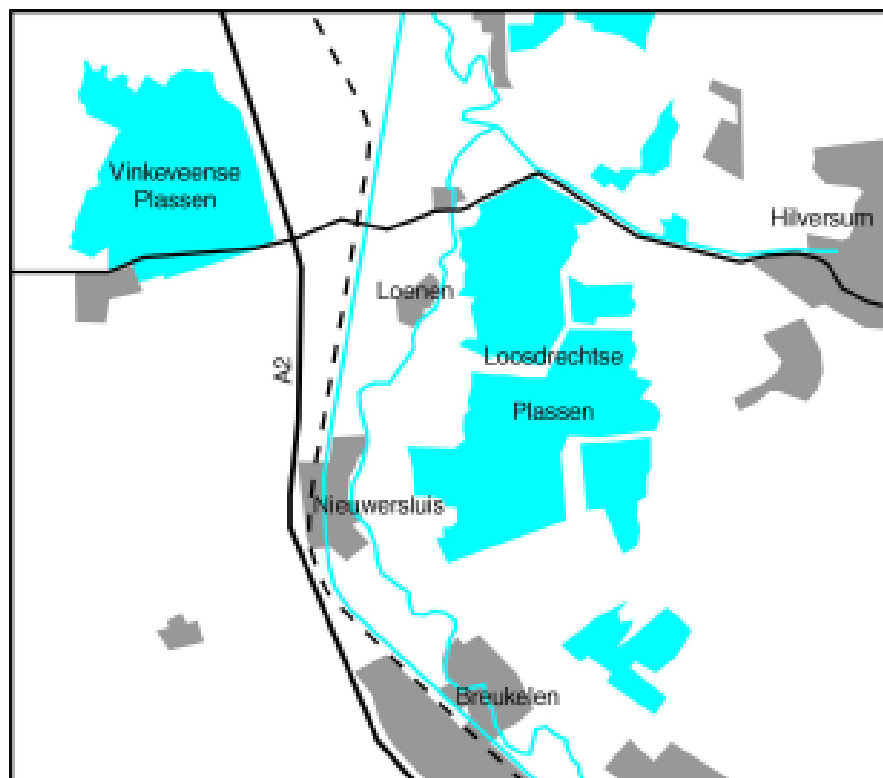
De deelnemers van de kampjes zijn:

NOZOS

Koos Ballantijn
Menno Haakma
Ruth Hesseling
Kees Kapteyn
Peter van der Linden
Jinze Noordijk
Joost Verbeek
Petra Vlaming
Joy de Wit
Erik Jan de Wit
Jorin de Wijs
Rombout de Wijs

VWG-VZZ

Jan Piet Bekker
Jan Buys
Ansje Gjaltema
Menno Haakma
Kees Kapteyn
Peter van der Linden
Kees Mostert
Ninette Nieuwenkamp
Froukje Rienks
Kamiel Spoelstra
Eric Thomassen
Petra Vlaming
Rombout de Wijs
Joy de Wit

Kaart 1. Overzicht van de Vechtstreek.

2. Gebiedsbeschrijving

Tijdens de voorlaatste ijstijd - het Riss of Saale-ijstijd - bereikte het landijs ons land. Toentertijd is de Goois-Utrechtse stuwwal ontstaan. Na de laatste ijstijd is ten westen van deze stuwwal een uitgestrekt veengebied ontstaan. De occupatie van de Vechtstreek is in eerste instantie vanaf de heuvelrug en vanaf de oeverwal langs de Vecht geschied. Dat gebeurde via de zogenoemde droge vervenning. Na 1200 is via natte vervenning het gebied langzaam verder in cultuur gebracht. Door de natte vervenning zijn de karakteristieke petgatten en legakkers ontstaan. Door winderosie en zandwinning zijn plaatselijk open plassen ontstaan.

Het huidige landschap van de Vechtstreek heeft een sterke afwisseling van veenweiden, moerasbossen, veenplassen en trilvenen. Grote delen van het gebied zijn beschermd natuurgebied en in eigendom bij Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. De natuurlijke waarde van het gebied is zeer hoog en heeft een internationale betekenis. Grote delen zijn aangewezen als speciale beschermingszone volgens de habitatrictlijn. Langs de randen van de heuvelrug welt schoon, voedselarm en carbonaatrijk water op. Door het verminderen van de waterwinning aan de westzijde van de heuvelrug zal de komende jaren de kweldruk toenemen. Het kwelwater uit de Polder de Bethune wordt gebruikt voor als drinkwater voor Amsterdam.

Literatuur en vroegere vangsten

In de Atlas van de Nederlandse zoogdieren (Broekhuizen e.a., 1992) zijn de volgende kleine zoogdieren vastgesteld voor het gebied: egel, dwergspitsmuis, waterspitsmuis, huisspitsmuis, mol, wezel, hermelijn, bunzing, ree, eekhoorn, rosse woelmuis, woelrat, muskusrat, aardmuis, veldmuis, noordse woelmuis, dwergmuis, bosmuis, bruine rat, huismuis, beverrat, haas en konijn. Van de waterspitsmuis, aardmuis en de noordse woelmuis zijn waarnemingen op kilometerniveau bekend uit de databank van de NOZOS. Andere waarnemingen van recente tijden zijn niet bekend uit de regio.

Vraagstelling en doelstelling

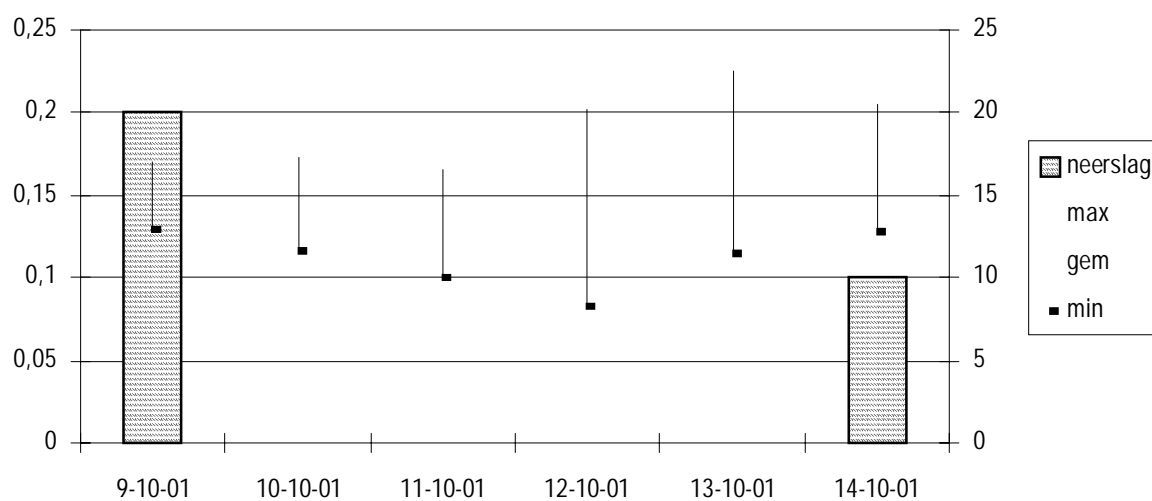
Het onderzoek in de Vechtstreek van de veldwerkgroep en de NOZOS was vooral gericht op het verspreidingsbeeld van de waterspitsmuis, aardmuis en noordse woelmuis. Deze soorten zijn indicatief voor het gevoerde beheer in het gebied. De waterspitsmuis is vermeld op de rode lijst voor zoogdieren en indiceert een goed ontwikkelde oeverbegroeiing en helder water. De noordse woelmuis staat op de habitatrictlijn als prioritaire soort en is in Nederland endemisch. De noordse woelmuis wordt aangetroffen in moerasgebieden. De aanwezigheid van de aardmuis duidt op verdroging van de veenpolders. De aardmuis is dominant ten opzichte van de noordse woelmuis, in die zin dat gebieden waar de aardmuis voorkomt de noordse woelmuis niet wordt aangetroffen. De beheerders van de natuurgebieden hebben aangegeven geïnteresseerd te zijn in de verspreiding van deze soorten.

Weergegevens

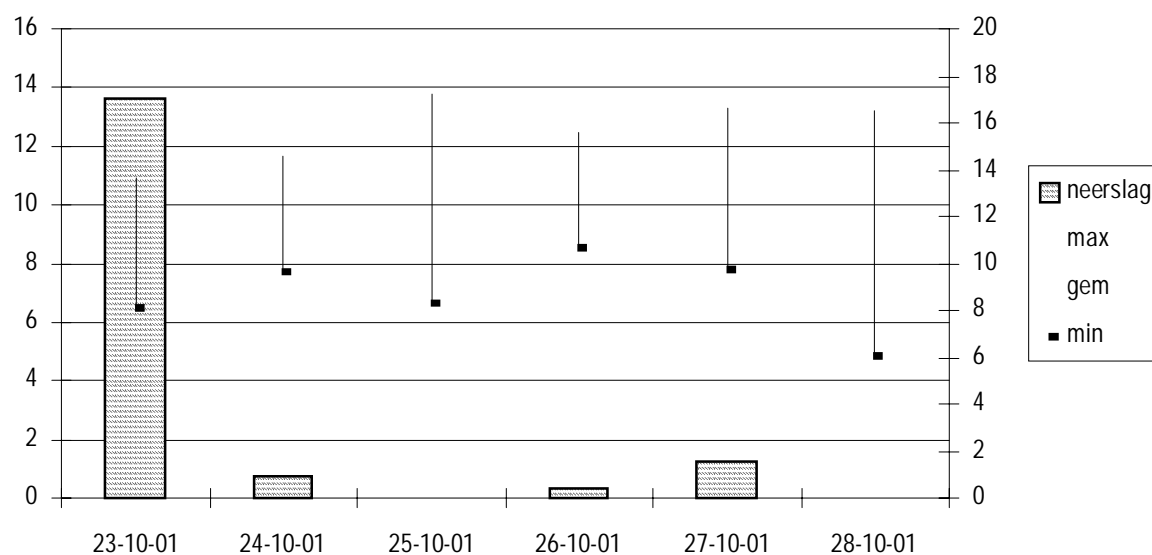
De gegevens van de temperatuur en de neerslag staan in tabel 1 en figuur 1 en 2. De temperatuur was warmer dan normaal. Slechts op een dag is – tijdens het prebaiten – neerslag van betekenis geweest.

datum	9-10	10-10	11-10	12-10	13-10	14-10
neerslag	0,2	0	0	0	0	0,1
max	17	17,3	16,6	20,2	22,5	20,5
gem	14,3	14	14,7	14,7	16,6	16,6
min	12,9	11,7	10	8,3	11,5	12,8
datum	23-10	24-10	25-10	26-10	27-10	28-10
neerslag	13,6	0,7	0	0,3	1,2	0
max	13,6	14,6	17,2	15,6	16,6	16,5
gem	12,6	11,9	13,1	13	12,7	11,2
min	8,1	9,6	8,3	10,7	9,7	6,1

Tabel 1. Gegevens van temperatuur en neerslag van De Bilt.

Figuur 1. De gegevens van de KNMI uit het eerste weekend.

Figuur 2. De gegevens van de KNMI uit het tweede weekend.

3. Methoden

Het inventariseren van kleine zoogdieren met vallen wordt vooral verricht met zogenaamde livetraps of inloopvallen; dit zijn vallen waarin kleine zoogdieren levend gevangen worden en na onderzoek, weer vrijgelaten worden. De vallen worden uitgezet in een raai van tien of meer vallen op rij met een onderlinge afstand van vijf meter van elkaar. Voor het vangen wordt doorgaans gebruik gemaakt van een mengsel van pindakaas en havermost; soms aangevuld met appel en peen voor woelmuizen. Het aantal vangsten kan sterk worden opgevoerd door, voorafgaand aan het werkelijke vangen, de vallen (gevuld met lokaas) enkele dagen niet op 'scherp' te zetten: de zogenaamde 'prebaitperiode'. De valsoorten die bij inventarisaties in de tweede periode werden gebruikt zijn: Longworth vallen en Pitfalls. Hieronder volgt een korte beschrijving van deze meest gebruikte valtypen.

De Longworth val is gemaakt van aluminium en bestaat uit twee delen: een tunneltje met het vangmechanisme en een hieraan te bevestigen nestruimte. In elkaar geschoven bedragen de maten 14 x 8 x 6,5 cm. De nestkamer is vooral bedoeld om er droog gras of stro in aan te brengen.

Tijdens dit onderzoek bestonden de pitfalls uit van de bodem ontdane petflessen. Om te gebruiken als val wordt de fles (met dop) op zijn kop zover ingegraven (met grondboor, doorsnede 12 cm) dat de rand van de fles komt tot op maaiveldhoogte. De afgezaagde bodem wordt gedurende de prebaitperiode op de opening gelegd en hierop ligt het lokaas. Een stukje PVC goot ligt over de ingegraven petfles tegen de neerslag. Het op scherpstellen van de val bestaat uit het eenvoudig weghalen van de afgezaagde bodem.

Locatiebeschrijving en uitzetplan

De vallen zijn op 13 plekken uitgezet. De vallen zijn zo neergezet dat de kans op vangst van een waterspitsmuis en noordse woelmuis optimaal was.

Fort Kijkuit

Het fort is een onderdeel van de Nieuwe Hollandse waterlinie en bestaat uit verschillende gebouwen. Kijkuit ligt aan het Hilversums kanaal aan de zuidzijde van de Horstermeerpolder. Op het fort zijn enkele fruitbomen geplant. De vegetatie is ruderaal. De vallen zijn geplaatst in hoog gras, onder een houtstapel en onder de fruitbomen. Er zijn twintig longworth vallen gebruikt.

Het Hol

Het laagveenmoeras van Het Hol bestaat uit legakkers, petgaten en enkele plassen. Er zijn verschillende drijftillen en trilvenen aanwezig. De veertig longworth vallen zijn uitgezet op een trilveen, dat vooral is begroeid met veenmosrietland. Naast de raai is een uitgestrekte krabbescheervegetatie aanwezig. De locatie is alleen per boot bereikbaar.

De Suikerpot

Onder de rook van Hilversum ligt De Suikerpot, bestaande uit moerasbos en veenmosrietland. Het veenpakket van De Suikerpot is dunner dan van Het Hol en bevat geen trilvenen. De dertig longworth vallen zijn uitgezet langs een sloot door het open deel van De Suikerpot.

Ijsbaan

Langs de voormalige ijsbaan te Nieuw-Loosdrecht zijn veertig longworth vallen uitgezet. De oevers van de ijsbaan zijn vrij steil en plaatselijk staan ruigtekruiden. Verder is veel pitrus aanwezig op de oevers. De vallen zijn zo veel mogelijk langs de waterlijn geplaatst. Tijdens het vangweekend zijn enkele akkerdistels door de beheerder gemaaid waardoor twee vallen verwijderd moesten worden.

Egelshoek

De Egelshoek is een weidegebied met veen op Pleistoceen zand te Hilversum. Op een van de weilanden is door Natuurmonumenten in het kader van natuurontwikkeling een langwerpige water gegraven. Het waterpeil ligt ongeveer één meter beneden het maaiveld. Langs de zandige oevers is op de waterlijn een raai geplaatst van twintig longworth vallen.

	Omschrijving terrein	Boomlaag	Struiklaag	Kruidlaag
FK	fort met ruigte (en houtstapel)	Appel	Braam	grote brandnetel, liesgras, braam, gladde witbol
HH	veenmosrietland langs krabbescheer	ontbreekt	Ontbreekt	veenmossen, pitrus, riet, waternavel, snavelzegge, moerasvaren, melkeppe, veenpluis
SP	veenmosrietland langs broekbos	ontbreekt	Ontbreekt	veenmossen, pitrus, haarmos egelboterbloem, zwarte zegge,
YB	weiland met ijsbaan, verruigde oever	ontbreekt	Ontbreekt	scheppe boterbloem, veldzuring
EH	weiland met recent gegraven poel	ontbreekt	Ontbreekt	pitrus, akkerdistel, grote brandnetel, braam, grassen
T1	Verruigd grasland met strook brede moerasvegetatie	ontbreekt	Ontbreekt	pitrus, schietwilg, grassen
T2	Verruigd grasland met moerasstrook en schoon water	ontbreekt	Ontbreekt	pitrus, witbol, moerasrolklaver, riet, grote lisdodde, kroosvaren, scherpe zegge, kruipende boterbloem, akkerdistel, grote brandnetel, veldzuring
V1	Ontwaterd rietmoeras	ontbreekt	Ontbreekt	riet, grote brandnetel, wolfs-poot, gestreepte witbol, pitrus, kruipende boterbloem, liesgras, kalmoes, fioringras, watermunt; melkeppe, water-violier, waterlelie, kikkerbeet, krabbescheer
V2	Ontwaterd rietmoeras	ontbreekt	Ontbreekt	riet, grote brandnetel, liesgras, koninginnekruid
M1	Legakker	schietwilg, zwarte els, zomereik	zwarte els, braam, schietwilg,	riet, grote brandnetel, engelwortel, watermunt, rus, riet, grote brandnetel, reukgras, wolfs-poot, kruipende boterbloem, ridderzuring, vogelmuur.
M2	Legakker	schietwilg, zwarte els, zachte berk	braam, schietwilg, eikopslag	rus, riet, grote brandnetel, reukgras, watermunt, vogelmuur, echte koekoeksbloem, wijfjesvaren.
K1	grasvoetpad tussen riet	wilg, zwarte els	Ontbreekt	riet, engelwortel, fioringras, ruw beemdgras, gele lis, bitterzoet, grote lisdodde.
K2	Rietstrook langs boezemwater	zwarte els	grote brandnetel, riet	ruw beemdgras, berenklauw, fluitekruid, rietgras, pitrus, haagwinde

Tabel 1. Vegetatiebeschrijving van de vallocaties; FK: Fort Kijkuit, HH: Het Hol, SP: Suikerpot, YB: Ijsbaan, EH: Egelshoek, T: Tienhovense plassen 1 & 2, V: Veenderij 1 & 2, M: Molenpolder 1 & 2, K: Kockengen 1 & 2.

Tienhovensche Plas

De Tienhovensche Plas bestaat uit twee delen: een uitgestrekte plas en een gebied met moerassen en legakkers. De vallen raaien zijn geplaatst op twee van de legakkers. Beide legakkers zijn als weide in beheer, de oevers – waar langs de vallen zijn geplaatst – zijn verruigd en onder meer begroeid met distels en grote brandnetel. Door het gebruik en de drooglegging is een deel van het veen ver-aard wat de verruiging verklaart. Langs de akkers staat moerasbos. Op beide legakkers zijn 20 longworth en 10 pitfalls geplaatst

Molenpolder

In de Molenpolder zijn twee raaien achter elkaar op één legakker geplaatst van ieder 20 longworth en

10 pitfalls. De vegetatie bestaat uit verruigd en verlandend veenmoeras, dat is gevormd door natte verving (petgaten en legakkers). Het tweede deel van de raai is sterker bebost dan het eerste (elzenbroek). Er is een zeer geringe drooglegging van enkele decimeters.

De Veenderij

Deze raaien liggen in verruigd en verdroogt rietland. De vallen zijn deels langs de oevers van de sloten gelegd en deels op het droge. Ook hier bestaan de raaien ieder uit 20 longworth en 10 pitfalls. De kopse zijde van het rietland ligt aan de teen van de dijk van het waterleidingkanaal.

Kockengen

Deze raaien liggen in een voedselarm grasland en in een verruigd rietland. In beide raaien zijn 20 longworth en 10 pitfalls uitgezet. Het gebied is openbaar toegankelijk.

De kenmerken van de vallokaties van de raaien staan omschreven in tabel 1.

Controlewijze

Tijdens het NOZOS-kamp is telkens in twee groepen gecontroleerd. De vallen zijn 's morgens en 's avonds geleegd, wat in totaal vier controles opleverde in het weekend. Bij de Suikerpot en de IJsbaan waren vrijveel losse vallen. De oorzaak hiervan is onduidelijk. Op het kampje van de veldwerkgroep is driemaal daags – in vier groepen –gecontroleerd. Dit levert vijf controles op.

4. Resultaten

Tijdens beide weekenden zijn in totaal 1935 valcontroles geweest, waarvan 65 loos alarm. Er zijn 487 kleine zoogdieren gevangen; dwergmuis, aardmuis en rosse woelmuis zijn de meest gevangen soorten (tabel 2). Er zijn 8 dieren dood aangetroffen in de vallen (tabel 3). Opvallend was dat er geen waterspitsmuis of noordse woelmuis is gevangen. Het gebied is in principe wel geschikt voor de waterspitsmuis en de noordse woelmuis. Uit de Atlas van de Nederlandse zoogdieren blijkt dat beide soorten in het verleden wel zijn aangetroffen. Het niet aantreffen van de noordse woelmuis kan worden verklaard door het veelvuldig vangen van de aardmuis. Mogelijk dat verdroging een oorzaak hiervan is. De reden van het niet vangen van de waterspitsmuis is onduidelijk.

Uit de verdeling over de twee gebruikte vangmiddelen (tabel 4) blijkt dat het vangen van de aardmuis in de Vechtstreek succesvoller is met pitfalls dan met longworth vallen. Voor de dwergmuis maakt de methode van vangen niets uit. De overige soorten waren met longworth vallen beter te vangen.

Bosspitsmuis

Er zijn 17 bosspitsmuizen waargenomen (3,5% van het aantal waarnemingen), van deze vangsten waren er 4 dood. Er is niet gecontroleerd of het gewone bosspitsmuizen of tweekleurige bosspitsmuizen zijn. Gezien het bekende verspreidingsbeeld van de tweekleurige bosspitsmuis – uitsluitend op de hogere gronden – is het waarschijnlijk dat het gewone bosspitsmuizen betreffen. De bosspitsmuis is in 4 kilometerblokken gevangen, dit voegt 2 atlasblokken toe aan de bekende verspreiding. Opvallend is dat de bosspitsmuis alleen in het zuidelijk deel (tweede kamp) is gevangen.

Huisspitsmuis

Er zijn 7 huisspitsmuizen waargenomen (1,4%). Er zijn geen dode dieren gevangen. De huisspitsmuis is slechts in 2 kilometerblokken gevangen, dat geeft 1 nieuw atlasblok. Beide vangstlocaties liggen in de nabijheid van huizen.

Rosse woelmuis

Er zijn 106 rosse woelmuizen gevangen (21,8%). Hiervan was er 1 dood. In 9 van de 13 onderzochte kilometerblokken is de rosse woelmuis aangetroffen. Dat is slechts 1 nieuw atlasblok, dat eerder alleen uit braakballen bekend was.

Aardmuis

Met 109 individuen (22,4%) is de aardmuis een van de meest gevangen soorten. Een aardmuis is

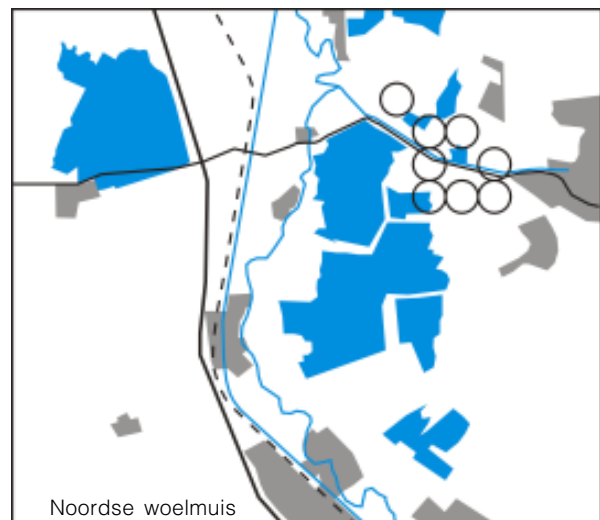
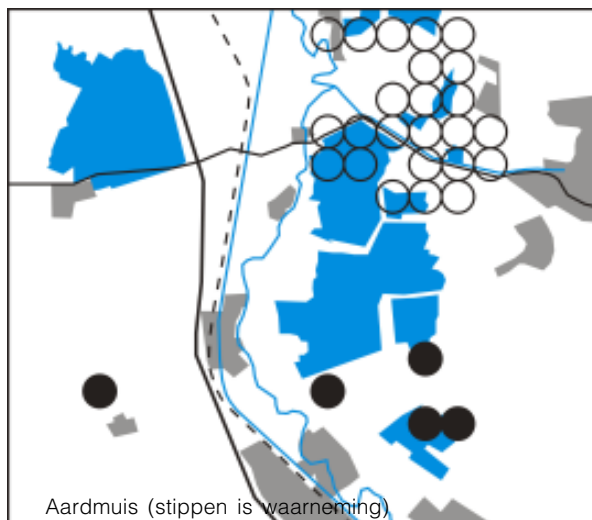
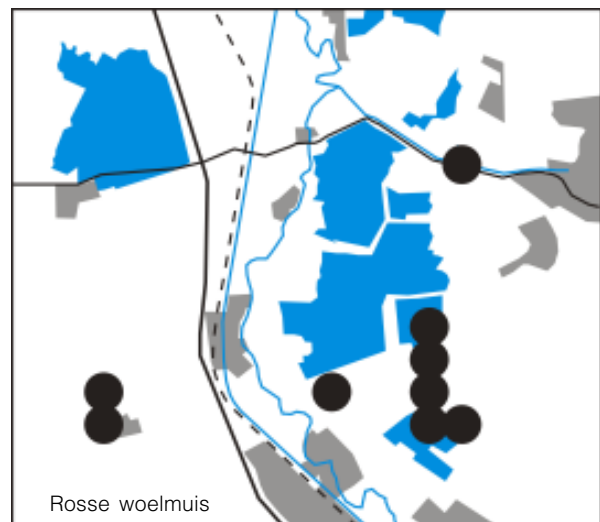
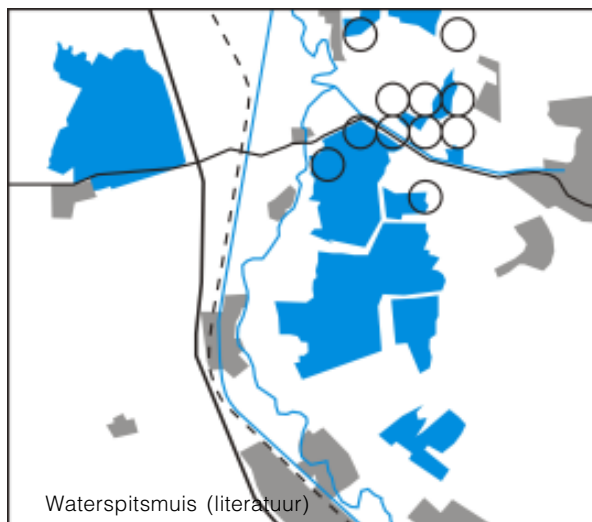
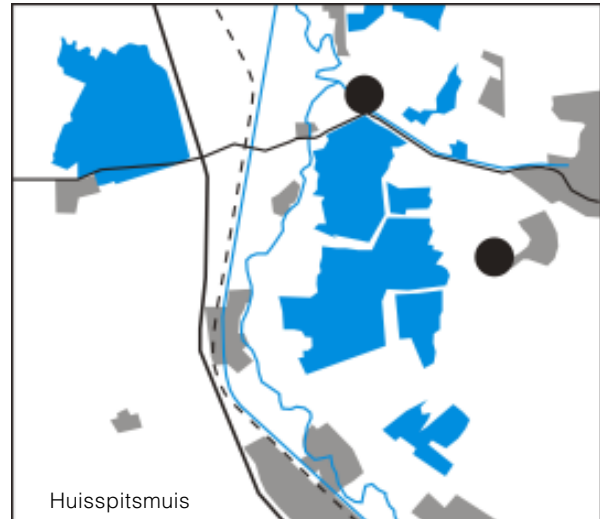
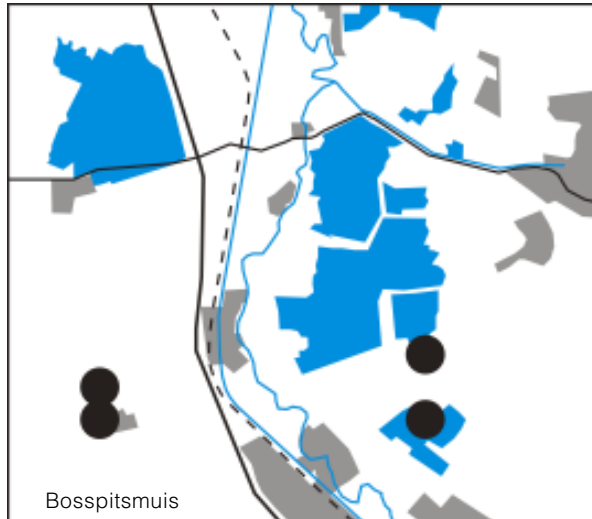
Locaties coördinaten	FK	HH	SP	YB	EH	T1	T2	V1	V2	M1	M2	K1	K2	totaal
	132-472	134-469	135-470	136-467	137-466	134-464	134-465	131-463	131-463	135-462	134-462	124-462	124-463	
aantal vallen	20	40	30	50	30	30	30	30	30	30	30	30	30	410
aantal controles	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5
aantal valnachten	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
bosspitsmuis						1					3	10	3	17
huisspitsmuis	2			5										7
rosse woelmuis			1			1	22	8	15	10	22	13	14	106
aardmuis						9		33	21	9	15		22	109
veldmuis				14	4	10	2	1	4	2	1		6	44
dwergmuis			1	8	4	8	41	4	11	17	3	11	3	111
bosmuis		4				1	3	13	9	10	26	6	17	89
wezel			1							2	2			5
vangsten per locatie	2	4	3	27	8	30	68	59	60	50	72	40	65	487
loos alarm	4	6	12	15	5	1	4	2	3	1	1	6	5	65
totaal valcontroles	76	234	148	185	115	149	146	148	147	149	149	144	145	1935
bezettingspercentage	3	2	2	15	7	20	47	40	41	34	48	28	45	25

Tabel 2. Vangstresultaten in de Vechtstreek.

dood gevangen. Opvallend is dat ondanks het hoge vangstresultaat de aardmuis slechts in 5 kilometerblokken is gevangen – uitsluitend in het tweede kamp. De vangsten leveren 3 atlasblokken op.

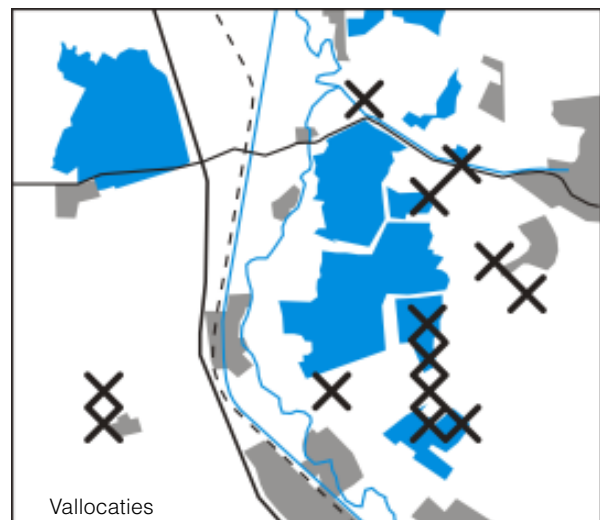
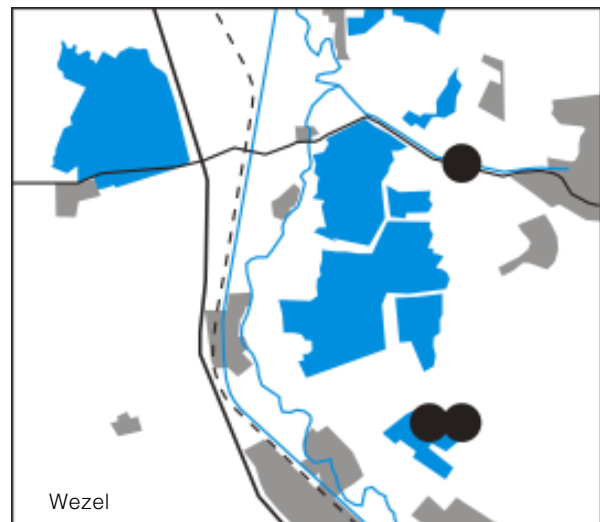
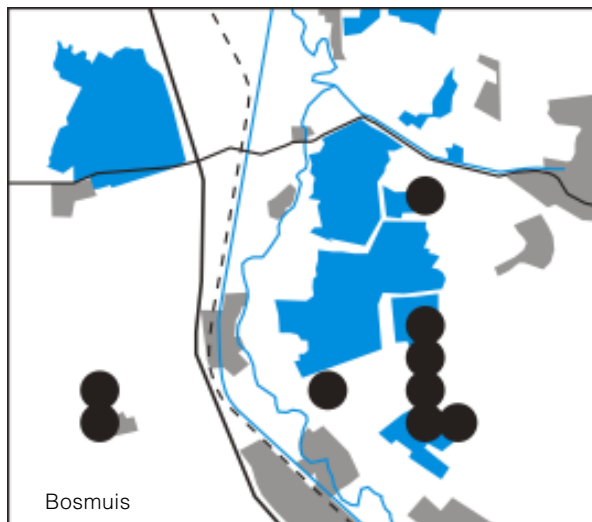
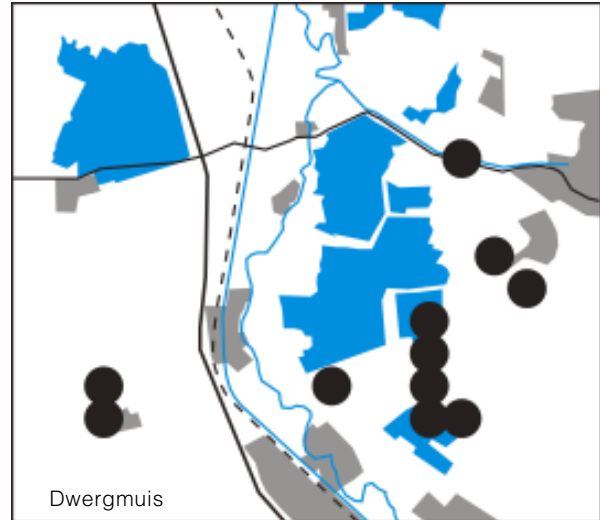
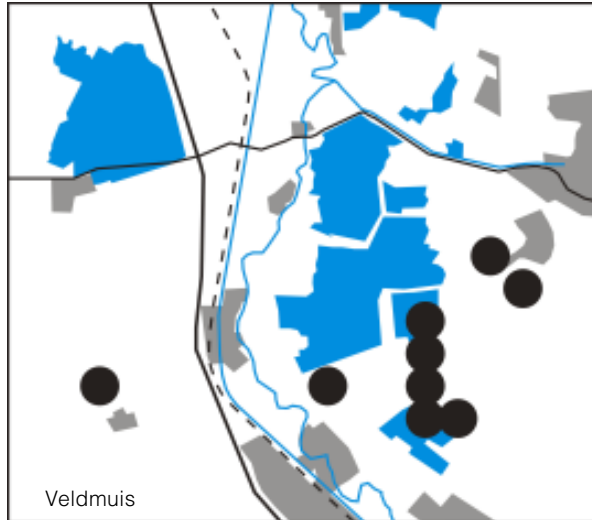
Veldmuis

Er zijn 44 veldmuizen gevangen (9,0%). Hier waren geen dode dieren bij. De veldmuis is in 9 kilometerblokken gevangen. Het zijn 3 door vangst bevestigde atlasblokken, die eerder uit braakballen bekend waren.

Dwergmuis

Van de dwergmuis zijn 111 dieren gevangen (22,8%). Er was 1 dood dier gevangen. De dwergmuis is hiermee de meest aangetroffen soort. Een verspreiding in 11 kilometerblokken is tevens het hoogste aantal van het kamp. Er zijn 4 nieuwe atlasblokken waar de dwergmuis is waargenomen – in 1 atlasblok waren eerder gegevens uit braakballen bekend. Leuk was de vangst van een melanistische dwergmuis. De vangst van een dergelijk afwijkend bestje is niet echt algemeen. Böhne (1978) noemt de invloed van de temperatuur en de luchtvochtigheid op de vachtkleur. Hij noemt speciaal de donke-

Datum	locatie	soort	geslacht	gewicht	lich. l	staart	achter.vt	oor	coll.
27-10-01	T2	bosmuis	M	13	75	80	21	15	n.b.
27-10-01	T2	dwergmuis	V	4.5	55	48	13	4	n.b.
27-10-01	T2	rosse woelmuis	M	18.5	70	45	17	13	n.b.
27-10-01	V2	aardmuis	?	9.7	65	30	18	?	n.b.
27-10-01	K1	bosspitsmuis	?	7	55	43	13	?	n.b.
27-10-01	K2	bosspitsmuis	?	6	56	37	12.6	?	n.b.
27-10-01	K	bosspitsmuis	?	6	53	49	15.6	?	n.b.
28-10-01	K1	bosspitsmuis	?	6.5	53	37	13.8	?	n.b.

Tabel 3. Doodvangsten tijdens het kamp.

Valsoort	pitfall	longworth	index pitfall	index longworth
bosspitsmuis	1	16	0,3	1,2
huisspitsmuis		7	-	1,3
rosse woelmuis	13	93	0,6	1,1
aardmuis	32	77	1,4	0,9
veldmuis	5	39	0,5	1,1
dwergmuis	21	90	0,9	1,0
bosmuis	1	88	0,1	1,3
wezel		5	-	1,3
Totaal	73	414	0,7	1,1

Tabel 4. Vangsten verdeeld over de vangstmiddelen, absoluut en geïndexeerd.

re varianten van deze soort in (West-)Friesland en Noord-Jutland en beschouwt deze als oecotypen. Donkere varianten bij de overige *Muridae* komen geregeld voor, maar van echte vormen van melanisme is alleen een beschrijving bekend van een bosmuis (*Apodemus sylvaticus*) gevangen op 3 mei 1954 in Maarn en in Naturalis bewaard onder het registratie nummer 12290 (Husson, 1954). Opvallend aan ons zwartje was dat de langere haren van de 'bovenvacht' net als bij de normaal gekleurde beesten zilvergrijs zijn. Tegen de zwarte vacht geeft dat het diertje een soort halo. Verder was het diertje niet geheel zwart: rondom de bek waren de haren grijswit.

Bosmuis

Er zijn 89 bosmuizen gevangen (18,3%). Merkwaardig was een vangst van een bosmuis zonder kop. Door de vangst van later van een wezel in enkele vallen werd geconcludeerd dat deze daarvoor verantwoordelijk was. De bosmuis is in 9 kilometerblokken gevangen. Dit geeft 2 nieuwe atlasblokken; in een ervan was de bosmuis uit braakballen bekend.

Wezel

Tijdens beide kampen is een wezel gevangen (0,4%). De wezel die in het zuiden is gevangen had kennelijk in de gaten dat een live trap smakelijke muizen bevat. Deze wezel is vier keer in een weekend gevangen. Door het atypische gedrag van het beest (in het geheel niet schrikachtig) was duidelijk dat het telkens hetzelfde dier betrof. Deze wezel is in twee kilometerblokken gevangen. In totaal zijn in 3 kilometerblokken wezels gevangen. Dat geeft geen nieuwe atlasblokken.

5. Discussie en aanbevelingen

Tijdens de weekenden zijn geen waterspitsmuizen gevangen. De vangintensiteit op beide kampen was goed. Het terrein is in principe geschikt voor de waterspitsmuis. In het verleden zijn in de omgeving deze dieren aangetroffen. Niet vangen duidt niet per definitie op afwezigheid van de waterspitsmuis. Waterspitsmuizen hebben een langgerekt leefgebied – tot enkele honderden meter – een ongelukkige plaatsing van de vallen kan de oorzaak zijn van het ontbreken van deze soort in de vangsten. Ook de noordse woelmuis is in beide kampjes niet gevangen. De aardmuis is daarentegen veelvuldig gevangen. De aardmuis is dominant ten opzichte van de noordse woelmuis. Op plekken waar de aardmuis is gevangen wordt in de regel geen noordse woelmuis aangetroffen. Mogelijk duidt de aanwezigheid van de aardmuis – en daarmee de afwezigheid van de noordse woelmuis — op verdroging of op een tegennatuurlijke waterpeil. Het is bekend dat in gebieden die regelmatig overstroomd worden de noordse woelmuis goed kan overleven en de aardmuis niet. Wellicht dat met het peilbeheer hierop kan worden ingespeeld.

Tussen het eerste weekend en het tweede weekend is een duidelijk verschil in vangstpercentages zichtbaar. Voor beide weekends is een gelijke vangstmethode gebruikt. Het verschil laat zich moeilijk verklaren. Dergelijke schommelingen in vangstpercentages zijn overigens niet echt vreemd.

Aanbevelingen

Het verdient aanbeveling om met het peilbeheer rekening te houden met de overlevingsstrategie van de noordse woelmuis en een meer natuurlijk peilbeheer in te voeren, met overstromingen in de wintermaanden en langzaam droogvallen in de zomer.

6. Literatuur

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

Anonymus, zj. Waarnemingen van zoogdieren NOZOS/Provincie Noord-Holland.